

חינוך בפרשה - בשלח אשירה לה' - בכל מצב

הרב יחיאל מיכל מונדרוביץ', מרצה בכיר

מורכבים הם חייו של ילד. משימות, אתגרים, דרישות והתמודדויות, ועוד מגוון תפקידים. האם הילד רואה בהם קשיים מכשילים או אירועים מחשלים? האם זוקף הוא גבו בנחישות או שומט כתפיו ברפיסות? זה לא תלוי בו לבדו, כי ילד לומד את הנעשה בעולם דרך מְשִׁקְפֵי הבוגרים המשמעותיים בחייו. הוא מְחַקֵּה דרכי התייחסות לאירועי החיים. ילד שגדל בסביבה אופטימית מסגל שלווה ושמחה שיעצימוהו לאורך חייו.

לאופטימיים ולפסימיים, לחיוביים ולשליליים, יש במסלול חייהם הרים לטפס, נהרות לחצות וקרבות ללחום. אין קיצורי דרך, **ולעמל יש ערך**. וכגודל המאמץ והעמל כך גודל הסיפוק שבא בעקבותיהם. ככובד המשא כך תנופת ההתפתחות האישית שבאה לאחוריו. לא לְקָלִים הַמְרוֹץ! ניתן להכין 'מנה חמה' אינסטנט ברגעים ספורות, ולא להשקיע בנזיד עשיר המשתבח בבישול איטי. וכי אפשר כלל להשוות בין התוצאות?

אופטימיות היא אינה יצירת אטליית שוא שהכל קל ופשוט. ילד **כן** מתקשה בתחילת לימודי הגמרא. קשה לו לשמור על כתב יד יציב וברור. קשה לו לתמרן בין ילדותיות טבעית לבגרות נדרשת. קשה לו להשתלב חברתית בכיתה הטרונגנית. עלינו, האופטימיים, לעודד את הילד, להאזין לרגשותיו, לשדר אמון ביכולותיו, ולשמוח בהתקדמותו. עליו לשמוע, ברגישות אך בְּכִנּוּת, שאמנם יש קשיים בחיים - אך על ידם אנו נבנים. כמו רוחות המחזקות שורשי האילן, בלעדיהם יהיו חלשים ורכרוכיים, כך היגיעה מעצימה את נפש האדם.

בשבת שירה יש נוהגים כמנהג העתיק להניח **מזון לציפורים**. יש מטעימים את המנהג לתחילת פרשתנו, שירת הים. עפ"י המדרש, בשעה שאבותינו עמדו על הים ושררו לה', הצטרפו הציפורים לשירתם והרבו כבוד שמיים. אחרים מייחסים את שורש המנהג דווקא בהמשך הפרשה, פרשת הַמֶּן. משה רבינו אמר שבשבת לא ימצאו מֶן בשדה. דתן ואבירם שביקשו להציגו כְּבִדְאֵי, הטמינו מנות מֶן בשדה לפני שבת. בצפרא דשבתא יָצְאוּ מֶן הָעֵם - בהובלתם - לְלֶקֶט וְלֹא מְצָאוּ, כי ציפורי השמיים אכלו את הַמֶּן המוטמן, וגרמו לקידוש ה' וחיזוק באמונת חכמים. לזכר מעשים אלה זכו הציפורים, ואנו מאכילים אותם בשבת זו.

והנה, בשבוע שעבר בפר' בא, קראנו על פְּלִבֵּי מצרים שלא חרצו לשון לבני" היוצאים ביד רמה. אין הקב"ה מקפח שכרם, ונצטוונו וּבִשְׂרַבְשֵׁדָה טְרָפָה לֹא תֹאכְלוּ לְכָלֵב תִּשְׁלַכְנוּ אֹתוֹ. שמעתי מגברא רבה שליט"א להקשות, למה **זוכים הכלבים מדי יום ביומו** לטריפות בשוק, לעומת **הציפורים** שבאים על שכרם **רק אחת בשנה?** והסביר, שיש כאן ביטוי מוחשי למשנה האחרונה באבות 'לְפֹם צַעֲרָא אֲנָרָא'. הציפורים עשו מעשה קל. פעלו לפי טבעם. שָׂרוּ. אכלו מן. הפרס מותאם למאמץ. ואילו הכלבים שברו טבעם! השיירה עברה והכלבים **לא** נבחו. שניהם עשו מצוה, אך השכר לפי העמל! את הציפורים אנו מאכילים רק פעם בשנה ואת כלבים בכל יום. אנשים בודקים תוצאות. הקב"ה מעריך השקעה ועמל, יותר מאשר התוצאה!

העמידה בניסיונות, אף בניגוד לטבע, היא חלק מ'תכנית ההתפתחותית' שלנו. יש קושי וזה משתלם. למדנו 'טוב לו לאדם דבר אחד בצער, ממאה ברווח' (אבות דרבי נתן ג ו). כאשר **אנחנו** נדגים לילדים חיי אומץ ומאמץ, שאנחנו מאותגרים מול התמודדות, נשמש דוגמא לחריצות והתגברות, יפנימו הם וילכו בעקבותינו. נזכור, שילדים לומדים מהתנהגותנו - יותר מדיבורינו, כי אינה דומה ראייה לשמיעה!

בהצלחה בעבודת הקודש!

יחיאל מיכל מונדרוביץ'

yym@gmail.com123